ΕΚΛΕΚΤΑ ΔΙΗΓΗΜΑΤΑ

ΤΟΥ Η. J. PROUMEN

ΥΣΤΕΡΑ ΑΠΟ ΕΙΚΟΣΙ ΧΡΟΝΙΑ

('Από τὸ 'Ημερολόγιο τοῦ 'Εδμόνδου Λεπτι).

Πρώτη Μαρτίου, πρωΐ. — Ἔτσι λοιπόν;... Πρόκειται νὰ τὴν ξαναϊδῶ;... Νὰ τὴν ἰδῶ καὶ πάλι;... Θεέ μου, τί ὄνειρο!...

Μοῦ φαίνεται πὼς ξανάγινα εἴκοσι χρόνων, σὰν καὶ τότε...

Καὶ ὅμως... Ἔχουν περάσει ἀπὸ τότε εἴκοσι σωστὰ χρόνια. Κι' εἶμαι πειὰ σήμερα σαράντα ἐτῶν. 'Αλλὰ φαίνομαι πολὺ νεώτερος. Καὶ δὲν φαίνομαι μόνο. Νοιώθω τὸν ἑαυτό μου νέο ἀκόμα. Ναί... Μπορεῖ νἄχω λίγα γκρίζα μαλλιὰ στοὺς κροτάφους, μπορεῖ νὰ εἶνε ρυτιδωμένο τὸ μέτωπό μου, ἀλλὰ τὰ μάτια μου εἶνε ζωηρά, ἡ μύτη μου λεπτὴ καὶ ἴσια, τὰ χείλη μου δροσερά, τὰ δόντια μου γερὰ καὶ λαμπερά. Δὲν εἶμαι νέος πειά, μὰ κρατιέμαι καλά...

Θὰ τὴν ξαναϊδῶ!...

Ἐκείνη... Τί ὄνειρο, Θεέ μου!...

Στολίστηκα καὶ μυρώθηκα σὰν ἕνα παιδὶ δεκαοχτὼ χρόνων. Ἔδεσα καλλιτεχνικὰ τὴ γραβάτα μου, μιὰ γραβάτα πανάκριβη ποὺ δὲν ξέρω κι' ἐγὼ γιατὶ τὴ φύλαγα τόσον καιρό. Εἶχα ἕνα προαίσθημα πὼς θὰ μοῦ χρησίμευε μιὰ μέρα καὶ νὰ ποὺ δὲν γελάστηκα.

Ποιὸς τολμάει νὰ ὑποστηρίξῃ πὼς εἶμαι σαράντα ἐτῶν;

Θὰ τὴν ξαναϊδῶ!... Θὰ τὴν ξαναϊδῶ!...

Ἐκείνη... Τὴ Λιζέττα...

Φύλαγα πάντα μέσα στὴν καρδιά μου ἀκατάλυτη τὴν εἰκόνα της. Καὶ τὴ θυμᾶμαι, τὴ θυμᾶμαι σὰν νὰ χωρίσαμε πρὸ ὀλίγων στιγμῶν. Τὴ βλέπω μὲ τὰ μάτια τῆς ψυχῆς μου: Μᾶλλον μικροκαμωμένη, ἀλλὰ σβέλτη, μὲ μικρὰ κομψὰ χεράκια, μὲ λεπτὰ δάχτυλα, λεπτὰ καὶ φιλντισένια, μὲ νύχια ἀμυγδαλωτά, μὲ ποδαράκια μικρούλικα, γρήγορα καὶ πεταχτά, ποὺ μοῦ ρχότανε νὰ γονατίσω ἔξαφνα μπροστά της, νὰ τὰ πάρω μέσα στὰ χέρια μου καὶ νὰ τὰ φιλήσω!

Καὶ τὰ μάτια της, τὰ γαλανά της μάτια, μὲ τὰ χρυσᾶ πυκνὰ ματόκλαδα... Καὶ τὸ στόμα της, τὸ μικρὸ καὶ κόκκινο σὰν κεράσι... Κι' ὁ λαιμός της ὁ κύκνειος, καὶ τὸ στῆθος της ποὺ ἀνεβοκατέβαινε καὶ τριχύμιζε λαχανιασμένο ὅταν τρέχαμε σὰν τρελλοὶ στοὺς ἀγροὺς τῆς Νορμανδίας, ὅπου πηγαίναμε νὰ περάσουμε τὸ καλοκαῖρι μὲ τοὺς γονεῖς μας... Θυμᾶμαι... Ἤθελα νὰ φαίνωμαι πιὸ δυνατὸς ἀπὸ κείνην, καὶ τὴν ἔσερνα μαζύ μου, γιὰ πολλή, πολλὴν ὥρα, κρατῶντας φυλακισμένα μέσα στὰ χοντρὰ ἐφηβικά μου χέρια τὰ μικρά της δαχτυλάκια, τὰ τόσο λεπτά, τὰ τόσο εὔθραυστα.

Κι' ὕστερα, ὅταν σταματοῦσα ἔξαφνα, ἡ καρδιά μου χτυποῦσε ἔτσι μέσα μου, ἔτσι, ποὺ τὴν ἔννοιωθα σὰν ἕνα πουλὶ ποὺ ζητοῦσε νὰ βγῇ ἀπὸ τὸ στῆθος μου σὰν μέσα ἀπὸ ἕνα κλουβί.

Ἄχ, τὰ χεράκια της, τὰ ὄμορφά της μικρὰ χεράκια, ποὺ τὰ γέμισα φιλιὰ καὶ δάκρυα τὴν ἡμέρα ποὺ χωριστήκαμε!...

Μοῦ εἶχε ὁρκιστεῖ πὼς δὲν θὰ μὲ ξεχάσῃ. Κι' ὕστερα;... Ὕστερα παντρεύτηκε μ' ἕναν ἄλλο!... Ἔτσι εἶνε ἡ γυναῖκες. Παντρεύτηκε μὲ τὸν Φίλιππο Ντὲ Καβέλ, τὸν ἀγαπητό μου Φίλιππο, τὸν συμμαθητή μου. Ἦταν πολὺ πλούσιος αὐτός... Καί, χωρὶς ἄλλο, αὐτὸ τὴν ἐγοήτεψε πρῶτα ἀπ' ὅλα τὴ Λιζέττα. Κι' ἦταν καὶ διπλωμάτης ὁ Φίλιππος. Εἶχε μέλλον μπροστά του. 'Αμέσως μετὰ τὸν γάμο τους ἔφυγαν ἀπὸ τὴ Γαλλία καὶ σήμερα ἐκεῖνος εἶνε Ἐπιτετραμμένος στὴ Σαγκάη.

Γιατί μοῦ τὴν πῆρε τὴ Λιζέττα μου ὁ Φίλιππος; Μὰ νὰ ἤξερε τάχα τίποτα, νἄξερε τὸν καϋμό μου γι' αὐτή; Οἱ ἄντρες δὲν ξέρουν τίποτα συνήθως γιὰ τὶς γυναῖκες ποὺ παντρεύονται καὶ γιὰ τὸ παρελθόν τους.

Ἐγὼ ὅμως;... Δὲν μπόρεσα νὰ τὴν ξεχάσω τὴ Λιζέττα, δὲν θέλησα νὰ παντρευτῶ. 'Απέρριψα ὡς τώρα τὶς λαμπρότερες προτάσεις γάμου. Καὶ τώρα πειὰ εἶμαι σαράντα χρόνων καὶ δὲν ἔχω σπίτι. Ἔζησα μὲ τὴν ἀνάμνησι τῆς Λιζέττας, χωρὶς νὰ καταλάβω πὼς περνοῦσε ὁ καιρός, περνοῦσε γιὰ πάντα...

Κι' ἐκείνη ἐξακολουθοῦσε ἄραγε νὰ μὲ θυμᾶται, νὰ μ' ἀγαπάῃ γιὰ κάμποσον καιρὸ ἀκόμα; Φύλαξε τὴν ἀνάμνησί μου στὴν καρδιά της; Δὲν ξέρω... Μὰ ἐγὼ τὴν εἶχα πάντα μπροστά μου σ' ὅλη μου τὴ ζωή, ὄμορφη καὶ δροσερή, γεμάτη χάρι καὶ νειάτα, σὰν καὶ τότε...

Καὶ τώρα;... Ἦρθαν ἔξαφνα ὁ Φίλιππος κι' ἡ Λιζέττα στὸ Παρίσι, γιὰ νὰ μείνουν μερικὲς μέρες. Εἶδα τὸν Φίλιππο. Μὲ κάλεσε νὰ πάω νὰ δειπνήσω ἀπόψε στὸ ξενοδοχεῖο ποὺ μένουν... Θὰ τὴν δῶ σὲ λίγο. Τί ὄνειρο, Θεέ μου!...

Ὁ Φίλιππος ἔχει γεράσει ἀρκετά... Φαίνεται πὼς γερνοῦν γρήγορα οἱ ἄνθρωποι στὴν 'Ανατολή. Φαίνεται τόσο μεγαλείτερός μου! Καὶ δὲν εἶνε καθόλου εὔθυμος, ὅπως ἄλλοτε.

Μιλάει σιγά, μὲ μιὰ φωνὴ κουρασμένη, μ' ἕνα ὕφος σκυθρωπό. Φαίνεται πὼς ἡ διπλωματία κάνει πολὺ σοβαροὺς τοὺς ἀνθρώπους, κι' ἀλλάζει τὸν χαρακτῆρα τους.

Λοιπόν, θάρθῃ σὲ λίγο ὁ Φίλιππος νὰ μὲ πάρῃ νὰ πᾶμε στὸ ξενοδοχεῖο. Κι' ἐκεῖ θὰ τὴν ξαναϊδῶ. 'Εκείνη... Τὸ εἴδωλό μου... Τί ὄνειρο, Θεέ μου, τί ὄνειρο!...

***

Πρώτη Μαρτίου, βράδυ. — Ἦλθε ὁ Φίλιππος νὰ μὲ πάρῃ. 'Αλλὰ δὲν πῆγα μαζύ του. Προφασίστηκα πὼς εἶμαι ἀδιάθετος.

Κι' ἔτσι... Δὲν θὰ τὴν ξαναϊδῶ τὴ Λιζέττα, τὴ λατρευτή μου Λιζέττα...

Ἦλθε λοιπὸν ὁ Φίλιππος... Ἦταν ἀκόμα νωρίς. Καὶ καθήσαμε στὸ γραφεῖο μου νὰ τὰ ποῦμε λιγάκι.

Μοῦ μίλησε γιὰ τὴ γυναῖκα του.

—Ἡ Λίζα, μοῦ εἶπε, — δὲν τὴ λέει πειὰ Λιζέττα — ὑποφέρει ἀπὸ ἄσθμα. Ἴσως εἶνε τῆς ἡλικίας της. Πέρασε πειὰ τὰ σαράντα. Κι' εἶνε πάρα πολύ, πάρα πολὺ παχειά.

— Τί λές!... ρώτησα μὲ πόνο. Ἡ Λιζέττα πέρασε τὰ σαράντα;

— Μὰ βέβαια. Ἦταν εἰκοσιδυὸ χρόνων ὅταν τὴν πῆρα.

Τότε θυμήθηκα ὅτι μὲ περνοῦσε πραγματικῶς δυὸ χρόνια. 'Αλλὰ φαινόταν τόσο νεώτερή μου τότε...

— Κι' εἶνε, ρώτησα, τόσο πολὺ παχειὰ ἡ Λιζέττα; Ἡ Λιζέττα ποὺ ἦταν ἀλαφρυὰ καὶ ζωηρὴ σὰν χελιδόνι;

— Ναί... Ναί... Καὶ ὑποφέρει ἀκόμα ἀπὸ τὰ μάτια της. Φοράει γυαλιά. Τὸ κλῖμα τῆς Σαγκάης τὴν πείραξε φαίνεται πολύ.

Θεέ μου!... Τὰ ὄμορφα γαλάζια μάτια τῆς Λιζέττας παραμορφώθηκαν... Φοράει γυαλιά... Εἶνε τρομερό... τρομερό!...

— Ναί, ἐξακολούθησε ὁ Φίλιππος, ἔχει γίνει πολὺ νευρικὴ ἡ Λίζα. Μὲ τὸ παραμικρὸ θυμώνει, παθαίνει κρίσεις. Ἄχ, 'Εδμόνδε!... Εἶσαι εὐτυχισμένος ποὺ δὲν παντρεύτηκες.

Ἡ Λιζέττα, ὑπὲρ τὸ δέον παχειά, ἀσθματική, μὲ γυαλιὰ στὰ μάτια, νευροπαθής!...

— Ἔμεινα μόνος μου, μὲ τὶς θλιβερές, τὶς μελαγχολικὲς σκέψεις μου...

Ἔννοιωσα κάτι σὰν μαχαιριὰ στὴν καρδιά, ἕναν πόνο βαθύ, μιὰ λύπη πολὺ μεγάλη, ἀπέραντη...

— Τί ἔχεις; μὲ ρώτησε ὁ Φίλιππος. Δὲν σὲ βλέπω καλά.

— Ναί, τοῦ ἀπάντησα. Μοῦ ἦρθε ἔξαφνα μιὰ ἀδιαθεσία. Ἕνας πόνος στὸ στομάχι. Δὲν θὰ μπορέσω νἄρθω μαζύ σου. Πρέπει νὰ μὴ φάω τίποτα ἀπόψε καὶ νὰ πέσω νωρὶς στὸ κρεββάτι.

— Κρῖμα! εἶπε ὁ Φίλιππος. Τί κακὴ σύμπτωσις!... Ἔτσι δὲν θὰ μπορέσῃς νὰ δῇς τὴ Λίζα. Φεύγουμε αὔριο γιὰ τὸ Οὐέλλιγκτον, ὅπου διωρίστηκα πρεσβευτής.

Στὸ Οὐέλλιγκτον;... Στοὺς ἀντίποδας;... Μὰ τόσο τὸ καλύτερο. Δὲν θὰ τὸν ξαναϊδῶ ποτὲ πειὰ τὸν Φίλιππο. Δὲν θὰ ξαναϊδῶ ποτέ, ποτὲ πειὰ τὴ Λιζέττα.

— Λυποῦμαι πολύ, εἶπα στὸ φίλο μου, ἀλλὰ πρέπει νὰ πλαγιάσω ἀμέσως. Εἶνε καιρὸς τώρα ποὺ ὑποφέρω ἀπὸ τὸ στομάχι. Καὶ πρέπει μόλις αἰσθανθῶ καὶ τὸν ἐλάχιστο πόνο, νὰ πέσω ἀμέσως στὸ κρεββάτι.

Ὁ Φίλιππος σὲ λίγο μ' ἀποχαιρέτησε κι' ἔφυγε. Ἔμεινα μόνος μου. Μὲ τὶς σκέψεις μου. Τὶς θλιβερές, τὶς μελαγχολικὲς σκέψεις μου...

Ἔτσι εἶνε λοιπόν. Ὁ Φίλιππος ἔχει δίκηο. Εἶμαι εὐτυχισμένος. Κι' αὐτὸς εἶνε δυστυχισμένος ἄνθρωπος. Παντρεύτηκε μὲ τὴ μόνη γυναῖκα ποὺ ἀγάπησα στὴ ζωή μου. Μὲ τὸν ἄγγελό μου. Κι' ὅμως... Εἶδε τὴ γυναῖκα αὐτὴ νὰ μαραίνεται σιγὰ-σιγά, νὰ χοντραίνῃ, ν' ἀλλάζῃ χαρακτῆρα... Ἡ ὡραία, ἡ αἰθερία Λιζέττα δὲν εἶνε πειὰ γι' αὐτὸν παρὰ μιὰ νευροπαθὴς σαραντάρα, μιὰ γυναῖκα ποὺ γέρασε πολὺ γρήγορα. Μεταξύ τους ἔχει γλυστρήσει σὰν κρύο φεῖδι ἡ κούρασι τῆς ζωῆς, ἡ συνήθεια, ἡ πεζότης.

Ἡ Λιζέττα τῶν εἴκοσι χρόνων δὲν ὑπάρχει πειὰ γι' αὐτόν. 'Ενῶ γιὰ μένα ὑπάρχει. Ναί, ἐγώ, ἐγὼ μόνο τὴν κατέχω σήμερα, ἐγὼ φύλαξα τὴν ἀνάμνησί της ὁλοζώντανη.

Τὴ βλέπω, τὴν αἰσθάνομαι, τὴν ἀνασαίνω σὰν λουλοῦδι, ἔτσι ὅπως ἦταν τὸν μακρυνὸ ἐκεῖνο καιρό, ποὺ ἀνταλλάξαμε ὅρκους αἰωνίας ἀγάπης. Ζεῖ μέσα μου, ὑπάρχει πάντα γιὰ μένα, ἴδια κι' ἀπαράλλαχτη ὅπως ἦταν τότε. Εἶνε ἔτσι σὰν νὰ μὴν ἔχῃ περάσει οὔτε ἕνας χρόνος, οὔτε μιὰ μέρα, οὔτε μιὰ ὥρα ἀπὸ τότε. Τὴ βλέπω πάντα εἴκοσι χρόνων τὴν ὡραία Λιζέττα... Ἐνῶ γιὰ τὸν Φίλιππο ἔχει πεθάνει. Ναί... Ἔχει πεθάνει μέσα στὴν καρδιά του.

Καὶ δὲν θέλω νὰ πεθάνῃ καὶ μέσα στὴ δική μου καρδιά.

Θέλω νὰ ζῇ ὅσο θὰ ζῶ κι' ἐγώ, τὸ ἀχτιδοβόλο μου εἴδωλο...

Γι' αὐτὸ δὲν θέλησα νὰ πάω νὰ ἰδῶ τὴ «Λίζα». Θέλω νὰ θυμᾶμαι μόνο τὴ «Λιζέττα».... Ναί, εἶμαι εὐτυχισμένος.

Δὲν ἀντίκρυσα τὸ εἴδωλό μου ραγισμένο, μαυρισμένο, ξεθωριασμένο ἀπ' τὸν καιρό... Λάμπει πάντα μέσα μου κ' ἐμπρός μου μὲ ἄσβηστη κι' αἰώνια τὴν πρώτη του λάμψη.

Καὶ θὰ τραβήξω τὸν δρόμο μου στὴ ζωὴ μόνος, ὁλομόναχος πάλι, κρύβοντας ζηλότυπα μέσα στὴν καρδιά μου τὸν θησαυρό μου, σὰν ἕνας φιλάργυρος...

H. PROUMEN